

Тартачник Юлія Ігорівна

Студентка 1-го курсу ФСП НТУУ «КПІ»

ПРАВОВА КУЛЬТУРА І ПРАВОСВІДОМІСТЬ

Правова культура є важливим елементом для побудови правової держави, суть якої полягає в глибокому знанні і розумінні правових приписів, застосуванні їх у повсякденній практичній діяльності з метою підвищення правосвідомості суспільства, яке суттєвим чином впливає на ефективність правового регулювання, характер законодавства тощо.

Термін “правова культура” використовується для характеристики всієї правової надбудови, правових цінностей, ідеалів і досягнень у сфері права. Правова культура – це умова, спосіб та результат діяльності держави і суспільства у правовій сфері[2, с. 196]. Правова культура включає в себе лише позитивні компоненти, такі, як правомірна соціально активна поведінка, високий рівень правосвідомості тощо, оскільки негативні компоненти –протиправні установи, протиправна поведінка, правовий нігілізм не можуть бути культурними цінностями[2, с. 198].

Правосвідомість – це система правових поглядів, які виражають ставлення людей до дійсного права, розуміння його цілі, основної мети, завдань, способів та методів регулювання. У цьому явищі відображається відношення осіб до оцінки правомірності норм права, а також уявлення про майбутню і діючу правову систему та окремі її елементи.Правосвідомість має значний вплив на реалізацію права та на виконання усіх його приписів суспільством. Та й сам процес державотворення, формування правової держави та створення цивілізованого правопорядку в країні прямо залежить від правосвідомості її громадян.

Суть правосвідомості, полягає в усвідомленні значення і ролі права в суспільстві. А виявляється вона у її функціях, до яких належать: пізнання, відображення правових явищ, регулююча, охоронна, прогнозуюча, конструктивна, комунікативна, правового мислення, емоційна, мотиваційна, оцінююча. Як не дивно, але усі ці функції досить тісно взаємопов’язані, а

також подібні до функцій юридичної науки, держави і права.

Відтак, можемо виділити три види правової культури, що в реальному житті тісно пов'язані: правова культура як соціальне явище єдина; правова культура суспільства не існує поза правовою культурою його членів (особи, групи); вона є умовою, формою і результатом культурно-правової діяльності громадян та їх професійних груп.

Оволодіння культурою права – це складний процес усього життя людини. Головне – нормальна політико-правова культура має і повага до Конституції як до особливої соціальної цінності. На жаль, соціологічні дослідження показали, що 50 % наших громадян ніколи не відкривали Конституції[3, с. 199-201].

Для побудови незалежної, суверенної, демократичної держави з власним державним устроєм, системою соціальних відносин і розвинутою правовою культурою надзвичайно важливе і актуальне значення має формування духовного світу людини, особливо молоді. Після того, як була проголошена незалежність в Україні, стартував процес переходу до ринкових відносин. Варто зауважити, що і досі він відбувається досить не послідовно і суперечливо. Подібні негативні процеси (деформації), які на даний час проходять в сфері економіки є, у певній мірі, причиною деформованої свідомості. Вони вкорінюють свавілля та бездуховність у найважливіших сферах життя суспільства. Найчастіше проявляються ці пороки в середовищі молоді і чинять на неї значний вплив, що є дуже небезпечним для розбудови держави. Вони можуть перешкоджати створенню її економічної, правової та духовної бази.

На нашу думку, найбільш дієвим засобом протидії, щодо подібних негативних явищ, є формування високої культури у підростаючого покоління, зокрема правової культури. Формування культури молоді людини, тобто високих моральних принципів, естетичних смаків, політичних поглядів знаходяться в нерозривному взаємозв'язку з формуванням її правової культури, яка включає в себе оволодіння необхідним обсягом

правових знань і юридичних норм, а також вільне оперування ними.

Прийняття Конституції України у 1996 р. ознаменувало важливий етап правового виховання молоді. У цьому Основному Законі України визначено, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження й забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [1, с.4]. Слідуючи конституційним положенням, молодь має чітко усвідомлювати як власні права і свободи, так і свої обов'язки перед суспільством. Вона повинна володіти розвинутою правовою свідомістю і правовою культурою.

Засвоєння основ правознавства в процесі навчання - один з найбільш дієвих шляхів формування правової культури та правовосвідомості у молодого покоління. Для законодавчої орієнтації в професійній діяльності та подальшому житті загалом, молодь повинна отримати необхідну всім мінімальну базу правових знань.

Правосвідомість є сукупністю правових поглядів, які відображають відношення людей до чинного права, усвідомлення його призначення і ролі у суспільстві. Правосвідомість діє безпосередньо на процес державотворення, а також на реалізацію права та виконання його норм громадянами. Саме це явище чинить значний вплив на формування громадянського суспільства, правової держави та створення цивілізованого правопорядку в країні.

Зазвичай всі ми згадуємо про свої права, про рівень своєї правової культури лише тоді, коли нас ображають, коли треба комусь пожалітися на те, що відбувається з нами, попросити захисту. А час сьогодні складний. Людина, яка живе в ХХІ столітті, повинна володіти високим рівнем правової культури. Велика роль в захисті людини та підвищенні її правової культури належить саме юристам. Тому ми, як особи, які є фахівцями у галузі права, повинні вказувати людям на необхідність високого рівня культури права, демонструючи, на власному прикладі, своє досконале володіння обсягом правових знань і юридичних норм, а також власні високі моральні принципи

та естетичні смаки. При цьому дуже важливим залишається звичайно вплив держави, вона повинна здійснювати правове виховання населення і тим самим підвищувати його правову культуру, здійснювати чітку, ретельно продуману, стратегічно правильну діяльність щодо поступового підвищення правової культури населення.

Використана література:

1. Конституція України. –К., 1996. –с. 4.
2. Волинка К. Г. Теорія держави і права: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2003. - с. 196-198.
- 3.Твердохліб Л. В. Педагогічні умови формування правової культури в навчальних закладах нового типу // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. –1999. –№ 3.-с. 199-201.